

Методична розробка практичного заняття № 10

Предмет: Українська мова (за професійним спрямуванням).

Тема: Точність і доречність мовлення. Складні випадки слововживання. Пароніми та омоніми. Вибір синонімів.

Тип заняття: практичне.

Тривалість заняття: 2 години.

Місце проведення: аудиторія.

I. Актуальність теми: Опанувати мову на рівні фахового спілкування.

Розширити лексичний і термінологічний запас з метою подальшого використання в процесі навчання і майбутньої професійної діяльності. Тому що, мова — це скарбниця духовних надбань нації, досвіду співжиття, праці й творчості багатьох поколінь. У її глибинах — філософський розум, витончений естетичний смак, поетичність, сила надзвичайної чутливості до найтонших переливів людських почуттів і явищ природи. Разом із тим мова — це і своєрідний оберіг звичаїв і традицій, запорука інтелектуального зростання. Належачи до так званих вторинних систем, мова існує не автономно, а в людському суспільстві, похідною від якого є. Існує вона як різноманітні акти мовлення, що повторюються усно та фіксуються письмово. І є основною формою національної культури й насамперед першоосновою літератури. Сучасна освічена людини має знати не лише мовні норми, а й бути активним учасником суспільного життя, тому що політична та суспільно-економічна сфери впливають на розвиток і розгортання мовної політики в країні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Козаченко Г. В. Українська мова за професійним спрямуванням. К.: Медицина, 2013. – 334 с.
2. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Підручник. – К. Літера ЛТД, 2013. – С. 270
1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – К.: Либідь, 2010. – 254 с.
2. Глушик С. В., Дияк О. В., Шевчук С. В. Сучасні ділові папери. – К.: А.С.К., 2010. – 173 с.
3. Головач А. С. Зразки оформлення документів: Для підприємств і громадян. – Донецьк: Сталкер, 2007. – 352 с.
4. Ділове мовлення: Методичні рекомендації й зразки ділових паперів / Уклад.: С. В. Шевчук. – К.: КДПІ, 2013. – 32 с.
5. Іванова І. В. Основні вимоги до оформлення документів: Текст лекції. – К.: Київ. торг.–екон. Ін-т, 2013. – 83 с.
6. Коваль А. П. Культура ділового мовлення. – К.: Вища школа, 2014. – 223 с.
7. Козачук Г. О. Українська мова: Практикум. – К.: Вища школа, 2011. – 397 с.
8. Козачук Г. О., Шкурятян Н. Г. Практичний курс української мови. – К.: Вища школа, 2013. – 367 с.
9. Кочан І. М., Токарська А. С. Культура рідної мови. – Л.: Світ, 1996. – 232 с.

- 10.** Культура української мови: Довідник / За ред. В. М. Русанівського. – К.: Либідь, 2010. – 304 с.
- 11.** Лобода В. В., Скуратівський Л. В. Українська мова в таблицях: Довідник. – К.: Вища школа, 2013. – 239 с.
- 12.** Любинець Л. П. Ділові папери. – К.: Радянська школа, 2011. – 78 с.
- 13.** Марахова А. Ф. Мова сучасних ділових документів. – К.: Наукова думка, 2014. – 140 с.
- 14.** Молдаванов М. І., Сидорова Г. М. Сучасний діловий документ: Зразки найважливіших документів українською мовою. – К.: Техніка, 2012. – 399 с.
- 15.** Пентиліук М. І. Культура мови і стилістика. – К.: Вежа, 2012. – 240 с.
- 16.** Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. – К.: Либідь, 2012. – 248 с.
- 17.** Російсько-український словник ділової мови / Уклад.: О. Мокровольський, О. Шокало. – 3-тє вид., випр. й доп. – К.: Редакція журналу “Український світ”, 2012. – 302 с.
- 18.** Український правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, Ін-т української мови. – 4-тє вид., випр. й доп. – К.: Наукова думка, 2013. – 240 с.
- 19.** Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / Уклад.: С. П. Бибик, І. Л. Михно, Л. О. Пустовіт, Г. М. Сюта. – К.: Довіра: УНВЦ “Рідна мова”, 2007. – 399 с.
- 20.** Шевчук С. В. Українське ділове мовлення. – К.: Вища школа, 2009. – 270 с.

ДОДАТОК № 1

Питання для актуалізації опорних знань студентів

1. Що таке лексика?
2. У чому полягає відмінність лексичного значення слова (його семантики) від значень граматичних?
3. Чим викликана багатозначність (полісемія) слів?
4. Яке значення слів називається прямим? переносним?
5. Як з’являються у мові омоніми?
6. Схарактеризуйте міжмовні омоніми.
7. Що таке пароніми?
8. Що таке інтерференція?
9. Що таке конспект?
10. Назвіть види конспектів.
11. Що передбачає робота над текстуальним конспектом?
12. Який конспект називається вільним?
13. Схарактеризуйте тематичний конспект.
14. Розкажіть про техніку конспектування усного і писемного мовлення.

ДОДАТОК № 2

РОЗГОРНУТИЙ КОНСПЕКТ ОСНОВНОГО ЕТАПУ ЗАНЯТТЯ

ПЛАН

1. *Багатозначність слова. Синонімічний вибір слова.*
2. *Словники синонімів та паронімів: правила користування.*
3. *Пароніми та омоніми у мові фаху.*
4. *Складноскорочені слова, аббревіатури та графічні скорочення.*

1. Значення слова.

Лексика – це словниковий склад мови і розділ науки про мову, що вивчає словниковий склад. Лексика кожної мови являє собою чітко упорядковану систему слів, а їх групування відображає різні підходи до вивчення словникового складу мови. Найважливішою ознакою слів є їх називна функція. У значенні слова відображаються предмети, явища, ознаки, дії, які існують реально або тільки в уяві людини.

Лексичне значення слова – це його інутрішнє значення, зміст, закріплений досвідом народу. У лексичному значенні слова відображається не просто реальний предмет, явище тощо, а сукупність загальних істотних ознак цілої групи предметів і явищ, про який склалося поняття, назване відповідним словом.

Так, наприклад, слово *машина* у своєму значенні відбиває найістотнішу ознаку всіх предметів, які працюють на основі перетворення одного виду енергії на іншу (автомобіль, літак, молотарка та ін.).

Лексичне значення властиве повнозначним словам – іменникам, прикметникам, числівникам, займенникам, дієсловам, прислівникам. Службові слова своє значення самотійно не виражають, разом із повнозначними словами виконують певну граматичну роль у побудові словосполучень і речень.

Багатозначність слів.

У конкретному вжитку слово завжди однозначне. Наприклад, у реченні “У всякого своя доля і свій шлях широкий (Т.Шевченко)” слово “шлях” означає “доля”. В іншому випадку слово шлях означає поняття “смуга землі”, призначена для їзди та ходіння: “Ой, три шляхи широкії докупи зійшлися...”(Нар. р.). А ще слово “шлях”, називаючи предмет, може виражати напрям руху: Кинутий камінь під діянням ваги відхиляється від прямолінійного шляху і падає на землю,

описуючи криву лінію (Із р. "Цікава фізика"). Отже, слово "шлях" може виражати кілька понять, тобто має кілька значень; воно належить до багатозначних слів.

Багатозначним слово стає тоді, коли різні його значення стають відомими всім, або майже всім, хто володіє певною мовою.

Слова можуть мати два, три і більше значень.

Багатозначність у слові розвивається поступово у процесі розвитку мови. У багатозначних словах одне із значень називається **прямим**.

Пряме значення слова є його основним значенням, або первинним. У багатозначному слові основне його значення загальновідоме, воно виявляється і поза контекстом.

Іноді значення проявляються лише в контексті.

Непряме значення слова називається **переносним**. Переносні значення можуть виникати внаслідок переосмислення прямого значення. Наприклад: Вітер з гаєм розмовляє, шепче з осокою (Шевч.).

Синоніми.

Синоніми – це слова, які відрізняються одне від одного звуковим складом, але означають назву одного поняття з різними відтінками у його значенні або з різним стилістичним забарвленням.

Такі слова поєднуються в **синонімічний ряд**. Найуживаніше зі стилістичного боку руппою є слово синонімічного ряду називається **стрижневим** словом, або **домінантою**. Так у синонімічному ряду: обов'язково, неодмінно, конче, доконче, напевно, безсумнівно – найуживанішим і стилістично нейтральним є слово "обов'язково".

Слова з протилежним значенням називаються **антонімами**: далекий – близький, добре – погано, день – ніч.

Пароніми.

У лексичному складі української мови є ще й **пароніми** – слова, близькі за звуковим складом і вимовою, але різні за значенням, наприклад: адресат – адресант, еміграція – імміграція, афект – ефект, розбещений – розпещений, талан – талант.

Переважаю паронімічними відношеннями поєднуються два слова. Виділяються такі групи паронімів:

- 1) синонімічні (капля – крапля, барабанити – тарабанити);
- 2) антонімічні (еволюція – революція, руппою – руппою);
- 3) за семантичною близькістю (криваво – кровно, проносити – приносити);
- 4) за однією тематичною руппою (кіготь – ніготь, кіш – ківш).

Пароніми, як і омоніми, використовуються в сучасній українській мові для створення словесної гри та каламбурів, а також як засоби забезпечення музичної

фрази.

Номенклатура.

Номенклатура (від лат. *nomenclatura* - перелік, список імен) - сукупність назв конкретних об'єктів певної галузі науки, техніки, мистецтва тощо. Їх потрібно відрізнити від термінів, що позначають абстраговані наукові поняття.

Номенклатуру становлять іменники та словосполучення, які передають як систему назв об'єктів певної науки, так і сукупність назв одиничних об'єктів (наприклад, у *географічній номенклатурі* - *Чорне море, Шацькі озера, річка Десна*), *видові назви* (у *ботанічній лексиці назви дерев*: дуб, смерека, ялина).

Існує номенклатура медична, мовознавча, хімічна, технічна, економічна (пор. термін *валюта* і номенклатурні назви *долар, євро, крона, песо* і т. д.).

Географічні назви.

Географічні назви так само бувають іменникового або прикметникового типу, що й визначає штиб їхніх граматичних форм.

Для уникнення можливих неточностей і непорозумінь в офіційних документах, повідомленнях, військовій та географічній літературі не узгоджуються з пояснюваною родовою назвою у формі непрямого відмінка прикладки, що означають назви:

міст (м.) — *Народився в місті Житомир;*

станцій (ст.) — *Під'їхали до станції Мерефа;*

селищ (сел.) — *За селищем Зіньки;*

сіл (с.) — *Родом із села Муровані Кирилівці;*

висілків — *У висілку Грушівка;*

аулів — *Виїхав з аулу Агарак;*

озер (оз.) — *Відпочивав на озері Свитязь;*

заточин (бухт) — *Корабель вийшов із бухти Золотий Ріг;*

застав — *Під заставою Тиха;*

гір (г.) — *Зупинилися табором на горі Говерла;*

рік (р.) — *Користувалися водою з річки Сейм;*

островів (о-в) — *на острові Ява;*

пустель, вулканів — У пустелі Каракум, поблизу вулкана Везувій;
республік (країн, держав) — Учора повернувся з Республіки Ємен.

За відсутності слів *місто, село, озеро* й под. назви відмінюємо: **Надійшли вітання від колег із Одеси.**

Це правило поширюється також на назви планет, комет, астероїдів: **Ракета досягла поверхні планети Сатурн; Ведуться спостереження за кометою Когоутека.**

Не узгоджуємо також першої частини складних географічних назв при творенні прикметникових форм. Це стосується складних назв, у яких:

- а) друга частина є прикметником: *Білгород-Дністровський* — *Білгород-Дністровського р-ну*;
- б) друга частина є числівником: *Знам'янка Друга* — *Знам'янкодругий*;
- в) друга частина є іменником: *Біла Церква* — *Білоцерківський р-н*, *Талди-Курган* — *Талди-Курганський р-н*; друга частина є іменником, що вказує на місце розташування поселення: *Калач-на-Дону* — *Калачдонському р-ну*;
- г) перша і друга частини є іменниками: *Кзил-Орда* — *Кзил-Ординська обл.*, *Комиш-Зоря* — *Комиш-Зорянський р-н*.

Не узгоджується друга частина складних географічних назв при творенні прикметникових форм. Це стосується складних назв, у яких обидві частини є іменниками, а друга вказує на місце розташування поселення:

Яр-під-Зайчиком, але *ярський-під-зайчиком*; *Франкфурт-на-Майні*, але *франкфуртський-на-Майні*.

Не узгоджуємо назви вулиць, якщо вони мають форму чоловічого роду або становлять складну назву-.вулиця *Хрещатик*; на розі вулиці *Ярославів Вал*, але *вулицею Сретенкою*.

Лексичні та графічні скорочення.

Лексичні скорочення (аббревіатури) функціонують як самостійні слова. Графічні ж скорочення не є словами й використовуються лише на письмі. На відміну від лексичних їх обов'язково розшифровують та читають повністю.

Є декілька типів лексичних скорочень:

1. Ініціальні (аббревіація)— утворені з початкових літер слів, що означають поняття; їх, у свою чергу, поділяють на:

а) літерні — читаючи їх, слід вимовляти літери: *КБ, ЖБК, ХТЗ* й ін.;

б) звукові — читаючи їх, вимовляють звуки: *РАГС, ЦУМ, Ту -154, Ан-24* й ін.;

в) літерно-звукові (змішані) — частина слова вимовляється за буквами, частина — звуками: *ЖЕК, ТЕЦ* й ін.

2. Складові скорочення — утворені з частин складів слів: *завгар, техред, лінкор, міськком, Харзеленбуд* й ін.

3. Частково скорочені слова — утворені з частини або частин слів і повного слова: *Донвугілля, Татнафта, госпрозрахунок, рембаза* й ін.

4. Відсікання (усічення): *зам., зав., пом., акад., доц.* й ін.

5. Телескопічні скорочення — утворені з початкової та кінцевої частини складових слів: *рація* (із *ра[діостан]ція*), *біоніка* (із *біо[логія]* та *[електро]ніка*) й ін.

6. Змішаного типу (комбіновані): *НДІторгмаш, ХарБТІ* й ін.

Розрізняють декілька типів графічних скорочень:

— крапкові: *ст., див., їм.* й ін.;

— дефісні: *з-д, б-ка, ін-т* й ін.;

— скіснолінійні (дробові): *р/р, а/с, в/ч* (крапки не ставлять);

— нульові (курсивні) — на позначення одиниць фізичних, метричних величин, валют й ін. лише після цифрових назв: *2 хв, 47 кг, 250 г, 400 грн* й ін. не змінюють у множині (крапки не ставлять);

— комбіновані: *півд.-зах., півн.-схід.* й ін.

Графічні скорочення зазвичай не подвоюють, виняток становить *рр. (роки)*.

У документах слід використовувати лише загальноноормативні графічні скорочення, зафіксовані у державних стандартах і словниках. Не слід переобтяжувати текст графічними скороченнями:

НП, що сталася на ПУ півд.-схід. міської РМС через порушення ПТБ інженером Ковтуном В. С.

Не можна скорочувати:

1) імена та імена по батькові (крім ініціалів): не *Мих. Серг. Грушевський*, а *М. С. Грушевський* (як виняток — з однаковими прізвищами: *Гр. Тютюнник* — *Григір*, бо є *Григорій Тютюнник*);

2) псевдо:

не *Ж. Занд*, а *Жорж Занд*

не *Л. Українка*, а *Леся Українка*

не *П. Мирний*, а *Панас Мирний*;

3) подвійні прізвища:

не *Б.-Хом'як*, а *Богачевська-Хом'як*

не *Ж.-Стоша*, а *Жукевич-Стоша*

не *К.-Яценко*, а *Кучук-Яценко*.

Складноскорочені слова й абревіатури.

Розрізняють два види скорочення слів:

а) для зорового сприйняття;

б) для вживання в усній і писемній мові.

Скорочення **першого типу** не мають граматичного оформлення, вони позначаються малими літерами, наприклад: і т. д., р-н, м-ць, тов.;

повторення початкових літер: тт., рр.;

дробове написання п/я, н/р. **Це — нормативні скорочення.**

Другий тип: Ан-24, Ту-104, КПІ — пишуться без крапок і мають граматичні форми.

Подаємо деякі зразки скорочень, які вживаються в усіх видах ділових паперів:

- назви документів: *РКК, ОРД, техплан, техдокументація*;

- назви посад, учених ступенів, звань: *член-кор., проф., канд. філол. наук, зав., заст.;*

- офіційні форми звертання: *доб., п.;*

-офіційні назви організацій, установ, відділів: *агропром, фінвідділ, Київміськбуд, Укрземпроект;*

-скорочення, вживані в планово-обліковій документації: *промінвестбудбанк, техпромфінплан, накл. №* тощо.

Назви установ, закладів, організацій тощо, утворені з частин слів, пишуться:

з великої літери, якщо ці слова вживаються на позначення установ одинично: *Укрпромбуд, Укрнафта, Укрміжшколгоспбуд, Укрцукорпром, Укроргводбуд;*

з малої літери, якщо такі слова є родовими назвами: *міськрада, облвно, педінститут, оргвідділ.*

Складноскорочені назви, утворені з початкових букв імен власних і загальних, пишуться великими літерами: *НЛО, АТС, АПН, МАУ, РАУ, КІБІ, ТЕС, ТЕЦ.*

Складноскорочення від загальних назв, які вимовляються як звичайні слова (без вставних звуків), пишуться **малими літерами**: *неп (під час непу)*. Такі слова відм

ДОДАТОК № 3

Тезаурус за темою заняття

1. Лексика – це словниковий склад мови і розділ науки про мову, що вивчає словниковий склад.
2. Лексичне значення слова – це його інутрішнє значення, зміст, закріплений досвідом народу.
3. Багатозначним слово стає тоді, коли різні його значення стають відомими всім, або майже всім, хто володіє певною мовою.
4. Пряме значення слова є його основним значенням, або первинним. У багатозначному слові основне його значення загальновідоме, воно виявляється і поза контекстом.
5. Непряме значення слова називається переносним.
6. Слова, однакові за звучанням, але зовсім різні за значенням, називаються омонімами.
7. Синоніми – це слова, які відрізняються одне від одного звуковим складом, але означають назву одного поняття з різними відтінками у його значенні або з різним стилістичним забарвленням.
8. Найуживаніше зі стилістичного боку групою є слово синонімічного ряду називається стрижневим словом, або домінантою.
9. Пароніми – слова, близькі за звуковим складом і вимовою, але різні за значенням, наприклад: адресат – адресант, еміграція – імміграція, афект – ефект, розбещений – розпещений, талан – талант.

Слова з протилежним значенням називаються антонімами.

10. Номенклатура (від лат. *nomenclatura* - перелік, список імен) – сукупність назв конкретних об'єктів певної галузі науки, техніки, мистецтва тощо. Їх потрібно відрізняти від термінів, що позначають абстраговані наукові поняття.

Додаток № 4

Практичні завдання основного етапу заняття

1. Поясніть значення поданих слів.

Мама, баскетбол, будинок, п'ятиборство, стіл, пензель, книга, весняний, небесний, акробат, читати, брести.

2. З'ясуйте значення сталих зворотів. У яких ситуаціях їх можна використовувати?

Молоко на губах не обсохло, баба з воза, через дорогу навприсядки, піднести гарбуза, у рот води набрати, ні риба ні м'ясо, обливати брудом, без року тиждень, обдаровувати посмішкою, давати задній хід, закрутити голову, не допускати на гарматний постріл.

3. Доведіть багатозначність поданих слів, склавши з ними речення. Визначте їх пряме й переносне значення.

Акварель, колоти, каса, обстановка, звіт, зелений.

4. Чим видрізняються подані слова, що вони означають? З'ясуйте, яку роль відіграє тут наголос. Згадайте, як записуються омоніми у словниках.

Замок - замок, приклад - приклад, обід - обід, колос - колос, тріска - тріска, брати - брати, води - води.

5. З'ясуйте значення поданих слів і складіть з ними словосполучення або речення.

Поступальний, поступовий, поступливий, поточний; пояснювальний, пояснюючий; корисний, корисливий; лікувати, лічити; адрес, адреса; біліти, білити; проблемний, проблематичний; дипломат, дипломант, дипломник.

6. Запишіть правильно.

Ці помилки зустрічаються часто. По всіх питанням ти дав правильну відповідь. Ніхто, навіть самі кращі учні, не рішили цієї задачі. Чому рівняється цей вираз? Ти попутав усі правила. Докажи теорему. Допишіть два нуля. Напишіть дві строчки. Завдяки запізненню одержав зауваження. Не мішайте працювати в класі. Тихше! Давайте працювати! Шевеліть мозгами! Переверніть сторінки. Розкрийте книжку на сторінці... Відкрийте у класі вікно! Хто знає, підніміть руку.

7. Запишіть слова, розкриваючи дужки, у дві колонки: 1) ті, у яких подвоюються букви; 2) ті, у яких вони не подвоюються.

Бездога/н/ість, лави/н/ий, скаже/н/ий, леви/н/ий, освітле/н/ість, анте/н/ий, огне/н/ий, стара/н/ий, вогня/н/ий, олов'я/н/ий, щепле/н/ий, орли/н/ий, лату/н/ий, горохвя/н/ий, однозмі/н/ий, височе/н/ий, адресова/н/ий, електро/н/ий, незбагне/н/ий, пореформе/н/ий, тьма/н/ий, незнище/н/ість, умотивова/н/ість, ешелю/н/ий, єди/н/ий.

8. Поясніть уживання розділових знаків. Повторіть тему “Відокремлені означення”.

1. Потім на ?анок зійшов дід, весь білий, як кужіль прядива (П.Панч). 2. Нарешті сніг закружляв, лапатий і сріблястий (П.Мирний). 3. Теплі й ніжні, вони ховали у собі позолочену сонцем воду літніх дощів (М.Коцюбинський). 4. Ця думка, несподівана для мене самого, налила щасям моє серце (І.Микитенко). 5. Гори підходять до самого моря, гострі, скелясті, мертві, за ними - безмежний сніговий хребет, холодний, як безнадія; холодом смерті віє від тих снігів, крижані вихори зароджуються у піднебессях, падають на тепле море, чорний дим хмар клубочиться між горами й водами, пожадливого тягнеться до сонця, сонце злякано втікає від нього далі й далі, й на морі починає діятись щось несамолюбне (П.Загребельний).

ДОДАТОК № 5.1.

Індивідуальний контроль сформованості навичок:

Усні відповіді на питання:

1. Дайте пояснення визначенню «номенклатура»?
2. Яку роль відіграють складноскорочені слова у діловому мовленні?
3. Що таке аббревіатура?
4. Географічні назви у діловому мовленні, їх роль?
5. Лексичні і графічні скорочення, їх значення?

ДОДАТОК № 5.2.

Фронтальний аналіз сформованості ЗУН **(тестовий контроль)** **1 варіант**

- Завдання 1 – 6 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Потрібно вибрати правильний варіант відповіді.
- 1. Позначте рядок, у якому правильно розставлені розділові знаки при прямій мові:
А. « - Розкажіть, дідусю, про неволю турецьку, »- просить Михайлик.

Б. Дід Данило підвів голову і сказав: « Кожен повинен боронити свій рідний край, не жаліючи життя!»

В. А вчитель казав далі «Напевне, ти свій хліб їла, бо я ніколи не повірю, що ти можеш украсти».

Г. «А що я тобі скажу, - почала вона тихо, - Адже ти сам знаєш...»
- 2. Позначте рядок, у якому всі слова синонімічні:
А. Говорити, балакати, мовчати, розмовляти;

Б. Шлях, дорога, траса, путівець;

В. Бігти, йти, плестися, сидіти;

Г. Великий, величезний, малий, гігантський;
- 3. Позначте, якими лексичними одиницями є слова *заїзд – з'їзд*?

А. паронімами;

Б. антонімами;

В. омонімами;

Г. синонімами;
- 4. Позначте рядок, у якому фразеологізм має значення *бігати без передишки*.

А. як дурному з гори бігти;

Б. як білка в колесі;

В. як солоного зайця ганяти;

Г. як горохом об стіну;
- 5. Позначте рядок, у якому всі слова написані правильно:

А. морквяний, медвяний, тьмяний, рутвяний;

Б. святковий, арф'яр, верб'я. черв'як;

- В. бюро, буряк, різб'яр, пір'їна;
- Г. дит'ясла. з'економити, об'їзд, приїзд;

6. Позначте рядок, у якому у всіх словах припущено орфографічні помилки

- А. цінний, денний, юннат, священний;
- Б. розріся, ллє, попідтинню, попідвіконню;
- В. міддю, сталлю, Керчю, совістю;
- Г. священник, стаття, статей, беззаконний;

*** Завдання 7-9 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких два правильних варіанти.**

7. Позначте рядки, у яких подано прості речення:

- А. До кого я пригорнуся і хто приголубить?
- Б. Мов зачарований, стоїть Бахчисарай.
- В. Скоро вся долина і гори блищали вогнями і разом з димом з землі здійсмається вгору пісня.
- Г. З рідною мовою пов'язані найдорожчі спогади про перше слово, почуте в колисці материних уст...
- Д. В даліні хиталися дерева і шумів задумливий прибій.

8. Позначте речення, у яких правильно вжиті розділові знаки при відокремлених членах речення:

- А. Стаючи на обраний гостинець, ми знаємо, хто шлях той торував.
- Б. На світі все знайдеш крім рідної матері.
- В. Омиті росами, квіти розтулюють повіки.
- Г. Рука, засмагла від роботи, нам сіє благодатний мир.
- Д. Досвітні вогні, переможні, урочі, прорізали темряву ночі.

9. Позначте рядки, у яких правильно вжито форми кличного відмінка.

- А. колеже, брате, сину, вчителе, кравче;
- Б. колего, Олеже, кобзарю, тату, діду;
- В. Олесю, Наталю, Олегу, шахтарю, бійцю;
- Г. бабусю, матусе, Маріє, Явтуше, сине;
- Д. шахтарю, полковнику, ясеню, доне, Іллє;

*** Завдання 10 передбачає встановлення відповідності. Кожна цифра може використовуватися лише один раз.**

10. Установіть відповідність між стилями та мовними засобами і стильовими рисами.

А. публіцистичний	1. Логічність, точність, доказовість, терміни;
Б. науковий	2. Стилiстично – нейтральні мовні засоби,
канцелярська лексика;
В. художній	3. Емоційність, суспільно – політична
лексика;
Г. розмовний	4. Невимушеність, емоційність, просторічні
слова, неповні речення;
	5. Образність, використання всіх мовних
засобів, емоційність;

• Завдання 11 – 12 потребують самостійного розв’язання.

11. Провідміняйте числівники 17, 365;

12. Напишіть доручення.

ДОДАТОК № 6

Список рекомендованої літератури

1. Антисуржик // За ред. О.Сербенської.-Львів.,2011.-С.54.
2. Олійник О. Знаки-чаклуни. К., 2009.-С.20.
3. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К., 1994.- С.47-57.
4. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови.-К.,1972.-402 с.
5. Кононенко П.П. Українська мова. Посібник для вступників до вузів.- К., 1990.
6. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Українська мова. Довідник.-К.,1990.